

Holtomiglan, holtodiglan...

Mi a vőfély feladata?

Óvodai ünnepélyen vagy az iskolában biztosan adtatok már elő lakodalmast. Neked mi volt a szereped? Menyasszony, vőlegény, netán vőfély voltál? Régen a falusi gyerekek kedvenc nyári játéka volt a **lakodalom**. Koszorút, bokrétát árokperti virágból kötöttek, a fátyol egy függönydarab, a papi palást egy pokrócka volt, és már indulhatott is a násznép. A szertartás szövegét kívülről fűjték a gyerekek, hiszen a falu minden esküvőjén ott bámészkodtak.

■ **Társad leszek jóban, rosszban** – fogadják egymásnak a házasságra

lépők. Tízezer éve szerte a világon egyformán szent ez a fogadalom, fontos és boldog ez a pillanat nemcsak a mátkapár, a család,

hanem az egész közösség számára. Meg is adja a módját minden közösség pompás ruhákkal, hosszú szertartással, vidám mulatsággal. Koronként, népenként igen eltérőek ezek a szokások, de a lényegük egy: esküvel összekötni, beavatással felkészíteni és a közösség erejével elindítani a fiatalokat a családi élet jót is, rosszat is tartogató útjára, melynek legszentebb célja a gyermekáldás, elváltatója pedig csak az ásó, kapa és nagyharang lehetett.

■ Anyanyelvünk őrzi hajdani szokásainkat. Az eladó lány és a vő(vevő)-legény kifejezés arról mesél, hogy a **honfoglalás korában** a legény szülei leánykéréskor valóban vételárat fizettek a leány szüleinek, akik viszont gazdag hozománnyal, díszes lószerszámmal, nyereggel adták férjhez lányukat. Nem volt ritka, és

nem volt szégyen a lányrablás sem. Az új asszonyt a férj ölben vitte be szülei házába, és tisztelettel mutatta be nekik. A küszöbre nem léptek rá, az ugyanis az ősök tanyája.

László Gyula rajza

■ **Régen falvainkban** a lány jegykendőt hímzett, a fiú sulykot faragott, ezzel jegyezték el egymást. Háztűznézéskor kiderült, mennyire módos, takaros a leány. A nem szívesen látott kérő szűrét kitették a tornácra. A kézfogóval nemcsak a fiatalok, hanem családjaik is életre szóló szövetséget kötöttek.

■ A **széki menyasszony** pártájában, a vőlegény bokrétájában a zöld rozsmaring az örök hűség, a piros virág a szeretet jelképe.

VAS GÉZA fotója

■ **Esküvő** szavunk a szent fogadalomra, a **házasság**, házasember a most már külön házzal rendelkező újcsaládra (a rokonok, barátok építették fel kalákában az esküvő előtti hetekben), a **lakodalom** az eszem-iszomra, a **menyegző** a leány menyecskévé, mennyé válására utal. Örömanya, örömapa szavunk a lagzira biztosan, a későbbiekre nem mindig volt jellemző. Az anyós egy töről fakad az anyával, de inkább mostoha, mint édes szokott lenni: ezért mondják, „anyósod emleget” – ha valaki beveri a könnyökét, és ezért hívják anyósülésnek az autó legveszélyesebb székét.

Matyó esküvő

Kazári lakodalom

■ *Kocsira ágyam, kocsira ládám.* A legény a házat, a leány a bútort, az edényt, a születése óta készülő és a haláláig kitartó szőttés, varrottas **kelengyét** vitte a házasságba.

■ A **királyi családoknál** az esküvő hatalmi szövetséget jelentett, a kis hercegeket, hercegnőket szüleik gyakran már a bölcsőben egymásnak ígérték, eljegyezték, és zsenge

gyermekkorukban össze is eskették. Hogy megtanulja a nyelvet, a szokásokat, későbbi uralkodói feladatait, a királyi gyermek kiskorától az idegen udvarban nevelkedett.

Hány évesen került Szent Erzsébet Thüningiába?

■ **Szent István és Gizella kézfogója.** Géza fejedelem azért választotta ki fia számára a bajor hercegkisasszonyt, hogy házasságuk által az Árpád-ház a legrangosabb európai uralkodóházakkal kerüljön rokoni szövetségbe.

Két magyar királylányt Lengyelországba adtak férjhez. Kiket?

■ A királyi kézfogót, esküvőt nagy pompával tartották meg, hetekig folyt a dínomdánom Hencidától Boncidáig. A szegények alamizsnát, az elítéltek kegyelmet kaptak, hogy mindenki hálával emlegesse a király lakodalmát. A **parasztlakodalmak** egyszerűbb külsőségek között, de ugyanolyan vidáman teltek.

Bruegel festménye

■ Nemcsak a jókedv volt közös királyok és szegények lakodalmán, hanem az is, hogy legtöbbször a **szülők választották ki** gyermekük párját, és a **vőlegény fizette a menyasszonyért**: az ókori Kínában, a kétszáz évvel ezelőtti Afrikában vasból készült ásókkal, a csendes-óceáni szigeteken kagylóval, tollakkal.

■ A ránk maradt gyönyörű etruszk **síremlékek** bizonyítják, hogy Nyugat-Európa első civilizált népe, az etruszk 2800 évvel ezelőtt Itália területén megvalósította azt, amire minden mai család vágyik: a **feleség egyenjogú társa volt férjének**, a megértő szeretet nem csak egy életen át, hanem a síron túl is tartott.

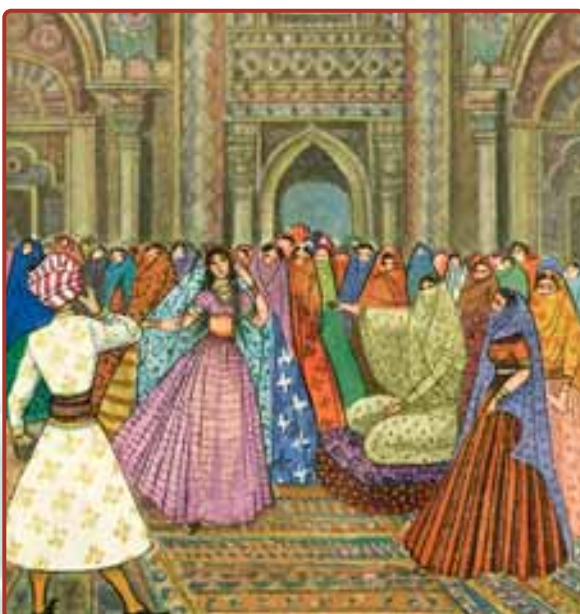
■ Az **ókori Egyiptomban** a mi családmmodellünk szerint, egy férj, egyetlen feleséggel és gyermekeikkel kölcsönös tiszteletben, szeretetben élt. A lakomákon meghitt, kis asztalok mellett mulattak, agyag, pala és alabástrom edényeket használtak.

■ A **maják és aztékok** is monogámok voltak (egy férj, egy feleség). Az esküvőn a menyasszony arcát sárga és vörös festék díszítette, ruháját összekötötték a vőlegényével, a tűz mellé közös gyékényre ültették őket, hiszen ezentúl elválaszthatatlanok voltak. Nagy lakomát csaptak, ahová a vendégek virággal, ajándékkal érkeztek.

■ A **szultán háreméről** az Ezeregy éjszaka meséiben olvastatok. Az **arab világban** a tehetősebb férfiak ma is több feleséget vesznek, és nagycsaládban élnek. A házassági szerződést a lány apja és a vőlegény köti meg. Van olyan közösség is, ahol a fiatalok csak a lakodalmi mulatság után találkoznak. A gyöngy, a lefátyolozott arc az ártatlanság jelképe. Az eritreai muzulmán menyasszonyt számárháton, fátyollal letakarva viszik férje otthonába.

■ Az elzárt hegyi falvak, tanyák lakói régen, sőt Marokkóban még ma is évente egyszer **leányvásárt** tartanak, ahol a felékesített lányok hozományukat és magukat kínálják a nősülni szándékozó legényeknek.

■ A **szikh esküvőn** közös imával, hosszú sállal, virágfüzérrel kötik össze az ifjú párt.

■ A **hinduknál** az egész falu részt vesz az esküvőn. Az ifjú pár az esti szertartás kezdetéig nem ehet semmit. A menyasszonyt hordszéken viszik a vőlegény házához, aki piros festékekkel megfesti a lány homlokát és hajválasztékát, ezzel fogadva őt asszonyává.

■ Vakon megy a házasságba? A kínai menyasszony vérvörös ruhát, fátylat visel. **Kínában** már az eljegyzésre is 5000 vendéget hívnak. Hányan lehetnek az esküvőn?

■ **Japánban** a vőlegény rokonai sorfalat állva fáklyákat tartanak az érkező menyasszony feje fölé, aki egyenesen a konyhába siet, és elkészíti az első teát, ezzel „vizsgázik” asszonyként.

Ismeritek más nevét a menyasszonynak, az anyósnak, apósnek?

Menyasszony, vőlegény, de szép mind a kettő, oly szép mind a kettő, mint az aranyvessző... Ha szépségük mellé hűség, megértő szeretet is társul, nemcsak a menyegzőn, hanem holtukig boldogok lesznek.

Tiéd leszek, enyém leszel,
ásó, kapa válasszon el.
Engem vígan elviszel,
együtt szépen megleszünk,
az esküvőn is ott leszünk.

Gáll Anna, Gyergyószentmiklós

*A Kószabósza-sorozatot írta és szerkesztette
Zsigmond Emese,
rajzolta Müller Kati.*

